

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.10.15](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.10.15)

УДК 336

С. В. Скрипник,

*д. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0003-3004-6117*

І. В. Шепель,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0002-6728-5579*

Д. С. Степанова,

*к. е. н., викладач вищої категорії, Одеський торговельно-економічний фаховий коледж
Київського національного торговельно-економічного університету
ORCID ID: 0000-0002-8219-5686*

ВПЛИВ НОВОЇ ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ НА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

S. Skrypnuk

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation,
Kherson State Agrarian and Economic University*

I. Shepel

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation,
Kherson State Agrarian and Economic University*

D. Stepanova

*PhD in Economics, Lecturer of the highest category,
Odessa Trade and Economic Professional College of Kyiv National University of Trade and Economics*

THE IMPACT OF THE NEW TAX REFORM ON THE PROSPECTS OF THE FUNCTIONING OF MEDIUM ENTERPRISES

Значна частка сучасного бізнес-сектору України припадає на діяльність середніх суб'єктів господарювання. Враховуючи сукупність загроз, виникнення яких пов'язане із глобальною економічною кризою, обмеженням торговельних можливостей та соціально-економічної взаємодії, а також загальними тенденціями дестабілізації макроекономічної ситуації в Україні, доцільно шукати нові можливості для відновлення розвитку, зокрема продовження реформування податкової системи України. Визначено, що саме дієва система оподаткування здатна регулювати бізнес-процеси в державі, стримувати чи стимулювати активність суб'єктів середнього підприємництва, а також створювати необхідні для розвитку виробничо-господарської діяльності умови, що в сукупності актуалізує питання

проведення податкових реформацій. Наукова стаття являє собою оригінальне дослідження тенденцій проведення податкового реформування в Україні та впливу нововведень на перспективи функціонування суб'єктів середнього підприємництва. Дослідження проблематики здійснювалось завдяки застосуванню методів порівняння, абстракції, аналізу та узагальнення, а також табличного і графічного моделювання. В науковій роботі було детерміновано цілі, завдання і напрями сучасної податкової реформи, проаналізовано особливості процесів реформування податкової системи України та вплив змін у фіскальній політиці на перспективи розвитку діяльності середніх суб'єктів господарювання. В ході дослідження авторами було визначено, що податкове реформування, як один із сукупності альтернативних векторів оптимізації умов ведення бізнесу на пост-кризовому етапі, може стати важливим фактором відновлення ділової активності та прибутковості господарюючих суб'єктів в Україні, проте запропоновані виконавчими органами влади заходи наразі є особливо обтяжливими для середнього підприємництва. Встановлено, що запропоновані новою податковою реформою заходи є обтяжливими для суб'єктів середнього підприємництва в умовах сьогоденної ситуації, що склалась на теренах вітчизняного бізнес-середовища внаслідок пандемії Covid-19.

A significant share of the modern business sector of Ukraine is accounted for by the activities of medium-sized businesses. Given the set of threats associated with the global economic crisis, limited trade opportunities and socio-economic cooperation, as well as general trends of destabilizing the macroeconomic situation in Ukraine, it is advisable to look for new opportunities to resume development, including further reform of Ukraine's tax system. It is determined that an effective tax system is able to regulate business processes in the state, restrain or stimulate the activity of medium-sized businesses, as well as create the necessary conditions for the development of production and economic activity, which together raises the issue of tax reforms. The scientific article is an original study of trends in tax reform in Ukraine and the impact of innovations on the prospects of medium-sized businesses. The research was carried out through the use of methods of comparison, abstraction, analysis and generalization, as well as tabular and graphical modeling. The scientific work determined the goals, objectives and directions of modern tax reform, analyzed the features of the processes of reforming the tax system of Ukraine and the impact of changes in fiscal policy on the prospects for the development of medium-sized businesses. In the study, the authors identified that tax reform, as one of a set of alternative vectors for optimizing business conditions in the post-crisis phase, may be an important factor in restoring business activity and profitability of businesses in Ukraine, but the measures proposed by the executive authorities are particularly burdensome for medium-sized businesses. It is proved that the change of features of taxation and administration of taxes and fees should take place on the basis of harmonization of tax innovations with the current provisions of the Tax and Budget Codes of Ukraine, regulatory framework, take into account post-crisis trends and overall decline in business activity during 2020-2021 pp . It is established that the measures proposed by the new tax reform are burdensome for medium-sized businesses in the current situation in the domestic business environment due to the Covid-19 pandemic.

Ключові слова: *податкова реформа; середнє підприємництва; фіскальна політика; оподаткування; соціально-економічний розвиток; податкова система.*

Key words: *tax reform; medium business; fiscal policy; taxation; socio-economic development; tax system.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Суб'єкти середнього підприємництва функціонують в умовах нестабільності і невизначеності, що значно ускладнює довгострокове планування діяльності та вимагає оновлення стратегії і тактики введення бізнесу. Проведення перманентних реформацій, зокрема у вітчизняній податковій системі та механізмі адміністрування податків і зборів, є необхідним заходом в контексті адаптації вітчизняної економіки до динамічних бізнес-трансформацій, що відбуваються на теренах і національного, і глобального соціально-

економічного середовища. Окрім того, додатковим стимулом для оптимізації фіскальної політики є дотримання Україною євроінтеграційного вектору розвитку.

Проте, економічна криза 2019-2020 рр., спричинена пандемією Covid-19 та застосуванням жорстких обмежень для соціально-економічної і торгівельної взаємодії учасників глобального ринку, внесла перешкоди для реалізації нової податкової реформи. Враховуючи безпрецедентність подій, що відбуваються в сьогоденних умовах, доцільним є проведення аналізу проміжних результатів реформування як методу прогнозування перспектив розвитку суб'єктів середнього підприємництва в умовах пост-кризової стабілізації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аспекти і особливості реалізації податкової реформи, а також методи вдосконалення фіскального адміністрування на етапі оптимізації умов ведення бізнесу в Україні, особливо в контексті стимулювання результативної діяльності суб'єктів середнього підприємництва досліджується багатьма вченими-економістами сучасності, зокрема такі, як А. Крисоватий, В. Федосов, О. Тимченко [1], В. Бабіченко [2], В. Опарін, Т. Пайєнко [3], М. Крупка, Н. Демчишак, С. Брехов, О. Безкровний [4], М. Войнаренко, Л. Ємчук [5], О. Іванишина [6], Н. Фролова [7] та ін.

А. Крисоватий, В. Федосов, О. Тимченко і М. Сільченко здійснюють аналіз взаємозалежності між податковими змінами та динамікою показників розвитку вітчизняного бізнесу. Науковцями було доведено, що зниження ставок податку на прибуток позитивно впливає на динаміку інвестицій, збільшення акцизних податків призводить до скорочення легального виробництва та збільшення тіншового сектора [1]. В. Федосов, О. Тимченко і В. Бабіченко аналізують ефективність податкових трансформацій на рівні національної економіки України. Дослідники визначили основну причину низької результативності податкових реформ, якою, на думку науковців, є ігнорування об'єктивних особливостей податків та основ менеджменту під час розроблення та реалізації державної податкової політики [2]. В. Опарін та Т. Пайєнко досліджують залежність економічної свободи суб'єктів господарювання від зміни рівня податкового навантаження в державі [3]. О. Безкровний та В. Чумак досліджують вплив податкового навантаження на доходи фізичних осіб та прибутки господарюючих суб'єктів. Окрім того, О. Безкровний здійснює дослідження особливостей розвитку системи оподаткування малих і середніх підприємств, аналізує ключові трансформації в окресленій сфері, а також визначає перспективи розвитку на майбутні періоди [4]. М. Войнаренко та Л. Ємчук вивчають особливості функціонування спрощеної системи оподаткування, порядок її використання суб'єктами середнього підприємництва та потреби в проведенні реформ на сучасному етапі розвитку господарського сектору [5]. С. Брехов разом із авторським колективом досліджують аспекти вдосконалення податкової системи України, порядок управління виробничо-господарською діяльністю підприємств, в т. ч. середніх, в умовах викликів і ризиків, спричинених пандемією Covid-19. О. Іванишина досліджує характерні особливості спрощеної системи оподаткування, визначає перспективи розвитку діяльності середніх підприємств в умовах оновлення нормативно-правового забезпечення їх функціонування [6]. І. Луніна, Н. Фролова та О. Білоусова досліджують питання податкових реформ та їх впливу на діяльність підприємств. Науковці дійшли висновку, що під час проведення податкових реформ та розширення фіскального простору в країнах із перехідною економікою увагу слід акцентувати на гармонізації національного податкового законодавства з нормативно-правовими актами ЄС, а також збільшувати фінансові можливості підприємств, зокрема середніх, шляхом запровадження цільових податкових пільг щодо розвитку інноваційної діяльності як методу підвищення конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання на світових ринках [7].

МЕТА СТАТТІ

Метою написання наукової статті є дослідження тенденцій реформування податкової системи України, аналіз ключових нововведень та визначення їх впливу на перспективи функціонування суб'єктів середнього підприємництва в умовах відновлення розвитку національної економіки України після пандемії. Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження було сформовано та вирішено важливі наукові та практичні завдання, зокрема:

- дослідити динаміку розвитку середнього підприємництва України;
- визначити основні зміни, що були запропоновані та реалізовані державними органами влади в контексті реформування податкової системи України;
- визначити перспективи розвитку та відновлення ділової активності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток суб'єктів середнього підприємництва відбувається відповідно до розробленої та ухваленої виконавчими органами України Національної економічної стратегії на період до 2030 року (далі – Стратегія) [8], а також Рекомендацій щодо планування розвитку малого та середнього підприємництва на рівні регіонів та територіальних громад (далі – Рекомендації) [9], розроблених проектом технічної допомоги FORBIZ у межах ініціативи Європейського Союзу EU4Business за участі Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Стратегія визначає сукупність перспективних цілей для учасників економічної системи України в контексті підвищення результативності підприємницької діяльності, в першу чергу суб'єктів малого і середнього бізнесу (далі – МСБ), до них належать наступні [8]:

- забезпечення ефективної державної політики з розвитку підприємництва;
- стимулювання розвитку підприємницької культури та компетенцій;
- створення умов для підвищення рівня доступу підприємств до фінансів;

- створення умов для підвищення рівня доступу підприємств до ринків;
- стимулювання розвитку інновацій.

В контексті узгодження механізмів та інструментів забезпечення сучасних реформаций, до яких належить реалізація не лише податкової і бюджетної реформ, а і реформи децентралізації, було прийнято Рекомендації – документ, який являє собою покроковий алгоритм розроблення і реалізації оперативних цілей щодо розвитку малого та середнього підприємництва на рівні областей, міст та об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ). Рекомендаціями визначено, що перспективи розвитку середнього підприємництва залежать від взаємоузгодження державної і регіональної регуляторної політики; рівня фінансової підтримки та розвитку механізмів кредитування, зокрема часткових компенсацій відсоткових ставок за отриманими кредитами; поширення практики застосування новітніх технологій і інновацій у виробництві як методу підвищення якості товарів/послуг; інфраструктурного забезпечення суб'єктів середнього підприємництва та доступності механізмів державної підтримки в контексті його вдосконалення тощо [9]. Проте, в значній мірі перспективи функціонування середніх суб'єктів господарювання визначаються під тиском таких факторів:

- по-перше, досконалість, простота порядку ведення обліку в цілях оподаткування;
- по-друге, можливість застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів середнього підприємництва, що відповідають критеріям, встановленим у податковому законодавстві.

Отже, результати досягнення кожної із визначених Стратегією цілей залежать від рівня ефективності державної регуляторної політики, управління процесами оподаткування суб'єктів середнього бізнесу у структурі якої займає провідне значення в контексті стимулювання чи стримання підприємництва, розширення чи скорочення можливостей для реалізації підприємницького, інноваційного, ресурсного потенціалу, розвитку чи скорочення міжнародної торгівлі суб'єктів господарювання тощо. Відповідно, нова податкова реформа має на меті забезпечення лише динамічного розвитку та стимулювання діяльності суб'єктів середнього підприємництва завдяки усуненню всіх можливих бар'єрів та потенційних загроз, характерних для сьогоденного мінливого бізнес-середовища. Реформа систематизує процеси оподаткування, спрощує механізми адміністрування податків і зборів, контролю за податковою дисципліною платників та формує максимально сприятливий бізнес-клімат для розвитку саме середнього підприємництва, який можна визначити як ключову ланку у структурі загальнонаціональної системи господарювання.

Поточний стан сектору середнього підприємництва має стабільну динаміку розвитку, що відображено в табл. 1.

Таблиця 1.
Показники стану сектору середнього підприємництва в Україні (2015-2019 рр.)

Показники	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість підприємств, од.	15 203	14 832	14 937	16 057	17 751
Кількість підприємств на 10 тис. ос. наявного населення, од.	4	4	4	4	5
Кількість зайнятих у секторі працівників, тис.ос.	2 604,7	2 622,8	2 593,1	2 744,2	3 052,6
Додана вартість за витратами виробництва суб'єктів середнього підприємництва, % до загального показника підприємств відповідного виду діяльності	38,7	41,0	38,6	38,4	39,8
Обсяг реалізованої продукції, млн.грн	2 168 764,8	2 668 695,7	3 296 417,9	3 924 059,6	4 168 439,4

Джерело: складено авторами за даними [10, с. 19].

Динаміка та зміни показників розвитку суб'єктів середнього підприємництва відображено в табл. 2.

Таблиця 2.
Показники динаміки розвитку середнього підприємництва в Україні (2015-2019 рр.)

Показники	Абсолютний приріст				Темп зростання, %			
	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018
Кількість підприємств, од.	-371	105	1 120	1 694	-2,4	0,7	7,5	10,5
Кількість підприємств на 10 тис. ос. наявного населення, од.	0	0	0	1	0,0	0,0	0,0	25,0
Кількість зайнятих у секторі працівників, тис.ос.	18,1	-29,7	151,1	308,4	0,7	-1,1	5,8	11,2
Додана вартість за витратами виробництва середніх підприємств, %	2,3	-2,4	-0,2	1,4	5,9	-5,9	-0,5	3,6
Обсяг реалізованої продукції, млн.грн	499 930,9	627 722,2	627 641,7	244 379,8	23,1	23,5	19,0	6,2

Джерело: розраховано авторами за даними [10, с. 19].

Отже, вітчизняний сектор середнього підприємництва стабільно розвивається, що має своє відображення у динаміці чистого прибутку господарюючих суб'єктів (рис. 1).

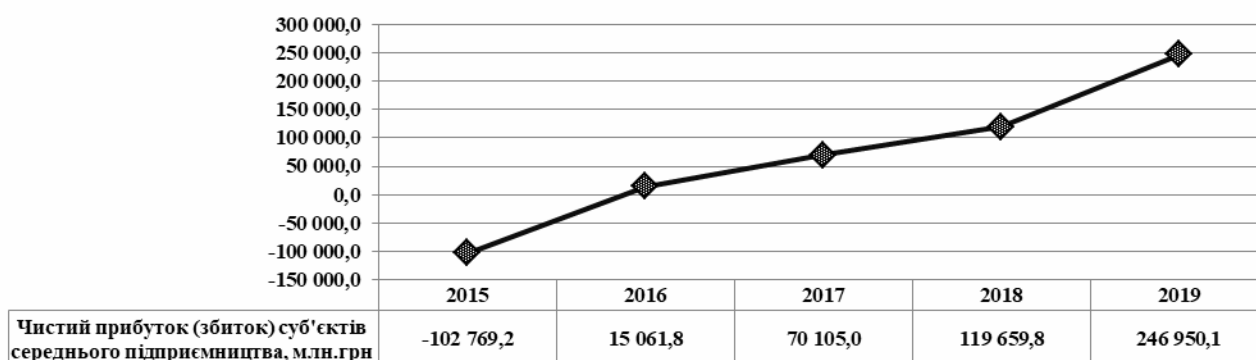

Рис. 1. Динаміка чистого прибутку (збитку) суб'єктів середнього підприємництва протягом 2015-2019 рр. (млн. грн.)

Джерело: складено авторами за даними [10, с. 19].

Нова податкова реформа не торкається питань трансформації діючого механізму реєстрації господарюючих суб'єктів чи створення додаткових стимулів для початку нового бізнесу. Відповідно, реформаційні заходи не вплинуть на кількість новоутворених суб'єктів середнього підприємництва. Проте, запропоновані зміни пов'язані із:

- протидією схемам з мінімізації/оптимізації чи ухилення від оподаткування;
- формуванням прозорого конкурентного бізнес-середовища;
- підвищенням раціональності використання фінансових і економічних ресурсів держави;
- загальною оптимізацією механізму оподаткування діяльності вже функціонуючих підприємств.

Основні зміни, реалізація яких передбачена новою податковою реформою, викладено у Проекті Закону №5600 від 02.06.2021 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» [11]. До них належать наступні (табл. 3)

Таблиця 3
Заходи щодо реформування податкової системи України, передбачені Проектом Закону №5600 від 02.06.2021 року

Напрямок	Характеристика реформаційних заходів
Зміни в частині індексації податків	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збільшити на 5% ставки акцизного податку на алкогольні напої, частко екологічного податку та рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України з урахуванням індексу споживчих цін за 2020 рік. 2. Збільшити на 14,5% ставки рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, рентної плати за спеціальне використання води та рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів з урахуванням індексу цін виробників промислової продукції за 2020 рік.
Зміни в частині податку на прибуток	<ol style="list-style-type: none"> 1. Запровадити заборону для державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50% акцій належить державі, зменшувати фінансовий результат до оподаткування відповідно до положень пп. 139.2.2 ПКУ у разі, якщо визначення методів обчислення величини резерву сумнівних боргів та способу визначення коефіцієнта сумнівності не погоджена з власником або уповноваженим ним органом відповідно до законодавства. 2. Здійснювати коригування фінансового результату на суми безповоротної фінансової допомоги необхідно лише тим платникам, що включили таку допомогу до витрат і надали її пов'язаній особі, що задекларувала за минулий період збитки. 3. Звільнити від оподаткування прибуток виробників свійської птиці; проте, з переліку свійської птиці було виключено вирощування курей.
Зміни в частині ПДФО	<ol style="list-style-type: none"> 1. Запровадити оподаткування ПДФО за ставкою 18% доходів, отриманих від продажу протягом звітного податкового року третього та наступних об'єктів нерухомості. 2. Звільнити від оподаткування ПДФО отримані платником податку у вигляді часткової або повної компенсації відсоткових ставок, яка виплачується в рамках бюджетної програми «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» та державної програми впровадження фінансово-кредитних механізмів забезпечення громадян житлом на умовах, визначених КМУ, а також суми коштів, отриманих платником податку на безповоротній основі від Фонду розвитку інновацій.

Зміни в частині ПДВ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Встановити обмеження бюджетного відшкодування ПДВ для платників-посередників, у разі придбання та/або імпорту товарів, що у подальшому постачаються на митній території України. 2. Розширити базу оподаткування за рахунок оподаткування операцій з постачання об'єктів житлового фонду, крім житла, що будується за бюджетні кошти. 3. Обмежити можливості включення платниками податку до складу податкового кредиту податкових накладних, складених більше ніж 12 місяців з моменту здійснення операції.
Зміни в частині акцизного податку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Скасувати пільгу з акцизного податку для платників, які здійснюють постачання електричної енергії (когенераційної та/або з відновлювальних джерел); 2. Скасувати процедури призупинення ліцензій на виробництво та обіг підакцизних товарів, одночасно уніфікувавши та доповнивши підстави для анулювання ліцензій. 3. Обмежити накопичення запасів тютюнових виробів перед підвищенням ставок акцизного податку. 4. Запровадити звітування тютюново-ферментаційними заводами про обсяги імпорту, виробництва та обігу тютюнової сировини та прирівняти таке звітування до податкової декларації. 5. Перенести на виробників та імпортерів обов'язок сплати 5% акцизного податку з роздрібного продажу тютюнових виробів, який на сьогодні сплачують суб'єкти роздрібною торгівлі.
Зміни в частині екологічного податку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ставки екологічного податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти збільшити в 1,6 рази та передбачити їх підвищення у 8 разів у 2029 році (поступово). 2. Підвищити ставки екологічного податку за викиди двоокису вуглецю (CO₂) з 10 грн/т до 30 грн/тонну та за відходи для підприємств гірничої промисловості з 0,49 грн до 1,5 грн/тонну.
Зміни в частині рентної плати	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширити базу оподаткування за рахунок забезпечення єдиного підходу до визначення об'єкта оподаткування шляхом класифікації видобутої мінеральної сировини згідно з галузевими вимогами. 2. Запровадити диференціацію ставок оподаткування руд заліза залежно від розміру середньої фактичної ціни реалізації, визначеної як середня вартість залізної руди за індексом IODEX 62% FE CFR China, за інформацією, що офіційно зазначена світовим інформаційним агентством Platts, та опублікованої на офіційному веб-сайті Міністерства економіки України. 3. Встановити коригування бази оподаткування руд заліза на коефіцієнт сухої ваги товарної продукції (0,9).
Зміни в частині єдиного податку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виключити з платників єдиного податку IV групи платників, основним видом діяльності яких є розведення свійської птиці, страусів та перепелів. 2. Не включати до складу доходу платників єдиного податку I-III групи доходи, отримані у вигляді часткової або повної компенсації відсоткових ставок, яка виплачується в рамках бюджетної програми «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» та державної програми впровадження фінансово-кредитних механізмів забезпечення громадян житлом на умовах, визначених КМУ, а також суми коштів, отриманих платником податку на безповоротній основі від Фонду розвитку інновацій.

Джерело: складено автором за даними [11; 12].

Також було запропоновано сукупність заходів в частині реформування порядку адміністрування податків та зборів, а саме [12]:

– врегулювати процесуальні питання щодо права контролюючого органу на звернення до суду за встановленням тимчасового обмеження у праві виїзду керівника юридичної особи;

– обмежити права контролюючого органу щодо надсилання запитів у випадку виявлення фактів, що свідчать про потенційне порушення, правом платника податків не надавати інформацію чи документи, якщо вони вже були надані контролюючому органу у минулому;

– з метою більш ефективного адміністрування місцевих податків на контролюючий орган було покладено обов'язок розкриття інформації органам місцевого самоврядування також і про фізичних осіб боржників, а не лише про юридичних, як діє на даний момент. Відповідно, в законодавстві було уточнено, що надання інформації про боржників фізичних осіб органам місцевого самоврядування не вважається поширенням персональних даних та розголошенням конфіденційної інформації;

– встановити, що контролюючий орган не має права на погашення податкового боргу через інкасо, у випадку якщо сума боргу дорівнює чи перевищує заборгованість держави перед платником податків із бюджетного відшкодування;

– надати можливість під час перевірок здійснювати звукозапис, фото-, відео- фіксацію та відповідно використовувати такі записи як підставу для висновків акту перевірки;

– надати право платникам надавати дозвіл податковим органам про розголошення через електронний кабінет про себе інформацію третім особам, в обсязі, визначеному платником податків.

Завдання і напрями податкової реформи 2021 року покликані оптимізувати податкове навантаження на суб'єктів підприємництва, підвищити сприятливість умов ведення бізнесу, в першу чергу малого і середнього. Сутність реформаційних заходів пов'язана із боротьбою із монополізмом та «олігархізмом». Проте, на думку

аналітиків та експертів, саме громадяни та середній бізнес можуть постраждати найбільше від запропонованих у документі змін.

Досягнення визначених реформою завдань здійснюється завдяки приведенню абсолютних значень розмірів ставок податків у відповідність до фактичного рівня макроекономічних показників, а також підвищення ефективності сплати рентних платежів та акцизного податку, що в сукупності сприяє значному росту податкових відрахувань вже у 2022 році та збільшує податкове навантаження саме на середній бізнес.

Відповідно, запропонована реформа в більшій мірі має на меті не створення належного бізнес-клімату для розвитку підприємництва в умовах пост-пандемічної кризи, а пошук нових джерел для отримання фінансових ресурсів до державного і місцевих бюджетів. Такий висновок можна отримати за врахуванням прогнозних показників, встановлених органами виконавчої влади. Визначено, що за результатами введення в дію усіх запропонованих Урядом реформаційних заходів очікується збільшення фінансових надходжень не менше, ніж на 60,0 млрд. грн. за 2022 рік за рахунок проведення реформ в частині індексації ставок податків та зборів – на 1,58 млрд. грн.; визначення чистого прибутку підприємств – на 1,2 млрд. грн.; податку на прибуток підприємств – на 4,1 млрд. грн.; податку на доходи фізичних осіб – на 0,6 млрд. грн.; ПДВ – на 6,3 млрд. грн.; акцизного податку – на 5,0 млрд. грн.; екологічного податку – на 2,5 млрд. грн.; рентної плати за користування для видобування корисних копалин – на 4,0 млрд. грн.; єдиного податку – на 0,1 млрд. грн.; змін мінімального податкового зобов'язання – на 10,1 млрд. грн. Також очікується значне сприяння зниженню податкової заборгованості господарюючих суб'єктів [13].

Відповідно, значна частка додаткових ресурсів буде отримана від суб'єктів середнього підприємництва, зокрема агропромислових підприємств. Окрім того, деякі із запропонованих змін (зокрема в частині змінити підходи до визначення одиниці виміру ставки акцизного податку на пиво) направлені на усунення прогалин в законодавстві та імплементацію норм міжнародного законодавства. Проте, реформаційні заходи не враховують різниці у рівнях розвитку України та деяких європейських держав, що може значно загострити проблеми із фінансовою стійкістю вітчизняних суб'єктів середнього підприємництва. Тобто, в умовах пост-пандемічної кризи вітчизняний бізнес-сектор не здатен витримати запропоновані зміни без фінансових втрат. Беззаперечно, підвищення повноти сплати податків та ефективності адміністрування податкового боргу, а також боротьба із тенденціями збільшення частки тіньового сектору в сфері обігу сільськогосподарської продукції та проблемами необлікового використання землі є важливими кроками для України в контексті раціоналізації бізнес-процесів та підвищення рівня їх прозорості і підзвітності. Але, на жаль, деякі із запропонованих змін в умовах глобальної економічної кризи можуть стати руйнівними саме для суб'єктів середнього підприємництва, дестабілізувати позитивну динаміку їх розвитку, характерну для 2015-2019 рр., проте не вплинути на виробничо-господарську діяльність та оподаткування великих суб'єктів господарювання.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

В ході дослідження було визначено, що сектор середнього підприємництва займає вагомое значення в структурі виробничо-господарського комплексу України. А тому, його функціонування значно впливає на стан економічної системи та спричиняє бізнес-трансформації загальнонаціонального масштабу. Зміна особливостей оподаткування та адміністрування податків і зборів повинна відбуватись на засадах гармонізації податкових нововведень із діючими положеннями Податкового та Бюджетного кодексів України, нормативно-правовою базою, враховувати пост-кризові тенденції та загальне зниження ділової активності господарюючих суб'єктів протягом 2020–2021 рр.. Відповідно, запропоновані новою податковою реформою заходи є обтяжливими для суб'єктів середнього підприємництва в умовах сьогоденної ситуації, що склалась на теренах вітчизняного бізнес-середовища внаслідок пандемії Covid-19.

Література.

1. Krysovaty A., Fedosov V., Tymchenko O., Silchenko M. Taxation, economic growth and welfare in a low-income country. *Economic Annals-XXI*. 2020. №181 (1-2). pp. 44-56. URL: <https://doi.org/10.21003/ea.V181-04> (дата звернення: 24.09.2021)
2. Fedosov V., Tymchenko O., Babichenko V. Tax transformations effects. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2019. №2(29). pp. 462-475. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v2i29.172216> (дата звернення: 24.09.2021)
3. Paientko T., Oparin V. Reducing the Tax Burden in Ukraine: Changing Priorities. *Central European Management Journal*. 2020. №3. pp. 98-126.
4. Безкровний О.В. Оподаткування малого та середнього бізнесу – від історії виникнення до сучасних перспектив розвитку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Серія: Гроші, фінанси і кредит. 2017. №6 (11). С. 280-285.
5. Войнаренко М.П., Ємчук Л.В. Ефективність запровадження спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу: практичні аспекти. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2010. № 3. Т. 3. С. 21-25.
6. Іванишина О.С., Деміденко Л.С. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності: сучасний стан та напрями її вдосконалення. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7909> (дата звернення: 24.09.2021).

7. Lunina I., Bilousova O., Frolova N. Tax reforms for the development of fiscal space. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. № 6(3). pp. 48-58. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-48-58> (дата звернення: 24.09.2021).
8. Національна економічна стратегія на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення 24.09.2021).
9. Рекомендації щодо планування розвитку малого та середнього підприємництва на рівні регіонів та територіальних громад / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Київ. 2021. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/721/Guideline_Regiona_local_SME_Policy_FORBIZ.pdf (дата звернення 24.09.2021).
10. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва за 2019 рік: статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2020. 373 с.
11. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень: Проект Закону України від 02.06.2021 року №5600. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72106 (дата звернення 24.09.2021).
12. Вісник: офіційно про податки. Офіційне видання державної фіскальної служби України. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100026891-podatкова-reforma-dps-pro-zakonoprojekt-no-5600> (дата звернення 24.09.2021).
13. Зміни до податкового законодавства / Міністерство фінансів України, 2021. URL: <https://mof.gov.ua/uk/reform-of-the-sfs-customs> (дата звернення 24.09.2021).

References.

1. Krysovatyu, A., Fedosov, V., Tymchenko, O. and Silchenko, M. (2020), "Taxation, economic growth and welfare in a low-income country", *Economic Annals-XXI*, № 181 (1-2), pp. 44-56. available at: <http://doi.org/10.21003/ea.V181-04> (Accessed 24.09.2021).
2. Fedosov, V., Tymchenko, O. and Babichenko, V. (2019), "Tax transformations effects", *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, №2 (29), pp. 462-475. available at: <https://doi.org/10.18371/fcapt.v2i29.172216> (Accessed 24.09.2021).
3. Paientko, T. and Oparin, V. (2020), "Reducing the Tax Burden in Ukraine: Changing Priorities", *Central European Management Journal*, № 3, pp. 98-126.
4. Bezkravnyj, O. V. (2017), "Taxation of small and medium business - from the history of origin to modern prospects for development", *Shidna Jevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnja. Serija: Groshi, finansy i kredyt*, № 6 (11), pp. 280-285.
5. Vojnarenko, M.P. and Yemchuk, L.V. (2010), "The effectiveness of simplified system of taxation of small businesses: practical aspects", *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 3, T. 3, pp. 21-25.
6. Ivanyshyna, O. and Demidenko, L. (2020), "Simplified system of taxation, accounting and reporting: current state and direction of its improvement", *Efektivna ekonomika*, vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7909> (Accessed 24.09.2021).
7. Lunina, I., Bilousova, O. and Frolova, N. (2020), "Tax reforms for the development of fiscal space", *Baltic Journal of Economic Studies*, №6 (3), pp. 48-58, available at: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-48-58> (Accessed 24.09.2021).
8. National economic strategy for the period up to 2030: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine №179 (2021, March 03), available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (Accessed 24.09.2021).
9. Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine (2021), "Rekomendacii shhodo planuvannja rozvytku malogo ta seredn'ogo pidpryjemnyctva na rivni regioniv ta terytorial'nyh громад" [Recommendations for planning the development of small and medium enterprises at the level of regions and territorial communities], available at: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/721/Guideline_Regiona_local_SME_Policy_FORBIZ.pdf (Accessed 24.09.2021).
10. State Statistics Service of Ukraine (2020), "Dijal'nist' sub'jektiv velykogo, seredn'ogo, malogo ta mikropidpryjemnyctva za 2019 rik" [Activities of large, medium, small and micro enterprises in 2019], Kyiv, Ukraine.
11. On Amendments to the Tax Code of Ukraine and some legislative acts of Ukraine to ensure the balance of budget revenues: Draft Law of Ukraine №5600 (2021, June 2), available at: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72106 (Accessed 24.09.2021).
12. Visnyk: oficijno pro podatky. Oficijne vydannja derzhavnoi' fiskal'noi' sluzhby Ukrai'ny, available at: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100026891-podatкова-reforma-dps-pro-zakonoprojekt-no-5600> (Accessed 24.09.2021).
13. The Ministry of Finance of Ukraine (2021), Changes to tax legislation, available at: <https://mof.gov.ua/uk/reform-of-the-sfs-customs> (Accessed 24.09.2021).

Стаття надійшла до редакції 20.10.2021 р.